

*В.І. Ковтун
м. Харків, Україна*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДГОТОВКИ ХУДОЖНЬОЇ ЕЛІТИ УКРАЇНИ

Сьогодні важливим показником успіху вищого навчального закладу є його міжнародний авторитет та визнання його диплому в різних країнах світу. І це безперечно! Але щоб забезпечити високий рівень підготовки фахівців художнього спрямування необхідно подолати деякі суперечності, які вельми гальмують процес формування і розвитку майбутніх спеціалістів.

Так, наприклад, однією із суперечностей є збільшення навчального часу на оволодіння неперервно зростаючого обсягу знань та обмеженими можливостями студента. Результати численних досліджень психологів, педагогів та фізіологів свідчать, що студент не може ефективно працювати більше шести годин аудиторних занять в день та більше тридцяти двох годин на тиждень. Окрім того, студентам потрібен час на фізичний і культурний розвиток, на спілкування з друзями, з цікавими сучасними особистостями в галузі культури і мистецтва тощо. Тож, недоцільним, на наше глибоке переконання, виглядає і подальше збільшення терміну навчання, адже й так сьогодні людина витрачає на навчання майже третину свого соціально активного життя. Сьогодні доцільніше було б переглянути сітку навчальних годин з метою збільшення їх на безпосередню фахову підготовку та залишити лише ті навчальні дисципліни які методологічно і світоглядно стосуються конкретного (а не факультетського) професійного фаху.

Сьогодні виникла ще одна специфічна суперечність між принциповою необхідністю деполітизації й деідеологізації вищої школи, оскільки нагальним завданням нині є, розвиток художньо особистісних якостей та неухильне виховання всебічно розвинутих, патріотично спрямованих особистостей.

Характерною рисою нашої доби стає виразна суперечність між професійною підготовкою викладачів, знання яких ґрунтується значною мірою на базі минулих років і широкими можливостями студентів, які володіють найсучаснішою інформацією з Інтернету. Розв'язанням цієї суперечності може бути цілком природно, тобто, стихійним (згідно демографічних, а не особистісних даних), омолодженням науково-педагогічних кадрів. Але якщо підійти помірковано до цієї проблеми, то необхідна система інтенсивного підвищення кваліфікації наявних викладачів, в першу чергу в галузі сучасних і особливо перспективних інформаційних технологій. Інакше ми ризикуємо безповоротно втратити можливості доцільного використання безцінного інтелектуального потенціалу професорів і викладачів старшого покоління, які досконально володіють методологією пізнавальної діяльності, насамперед здатністю до систематизації, класифікації та інтерпретації знань. Саме в цій ситуації, конче необхідний великий творчий досвід, педагогічна майстерність і

здатність Педагогів передавати знання студентам, прищеплювати їм художню культуру і високі морально-естетичні цінності в галузі історії та теорії мистецтва.

Ще однією особливістю сучасної освіти стає істотний вплив на її зміст і спрямованість глобалізаційних процесів. В зв'язку з цим слід нагадати про серйозне побоювання світової громадськості того, що глобалізація все більш проявлятиметься у «американізації», космополітизації культури. Тож, як ніколи до тепер, необхідно розвивати у студентів естетичні смаки до своєї унікальної за формою і змістом, національної за духом художньої культури. І тут мова йде не тільки мотивацією патріотичних почуттів, а й з точки зору цивілізаційного стабільного розвитку. Якщо ж ми позбавимося національних культур, то планетарна культура буде на одне лице чи то американське, чи китайське тощо та врешті-решт дійде до своєрідного колапсу. Про ці та подібні проблеми Педагог може і повинен постійно нагадувати майбутнім висококваліфікованим художникам від яких багато в чому буде залежати майбутній розвиток нашої країни.

В цьому контексті варто відзначити ще одну важливу функцію вищої школи, яка завжди була й залишається надзвичайно актуальною. Мається на увазі гармонійне поєднання освіти та виховання, без яких не можливо уявити формування і розвиток особистості й громадянина. Пріоритети духовного виховання, гуманістичного світосприйняття мають в історії вищої школи глибоке коріння і можуть бути для майбутніх фахівців важливим ціннісним орієнтиром в буремному та багатовекторному світі. Але на сучасному етапі розвитку українського суспільства найголовнішою функцією системи вищої художньої освіти, стає підготовка фахівців принципово нової якісної спрямованості. Звідси, завдання підготовки фахівців ми визначаємо як формування національної гуманітарно-художньої еліти. Це повинні бути митці, здатні здійснювати професійний аналіз будь-яких складних соціально-економічних та політичних проблем, знаходити прийнятні художньо-образні стратегії їхнього подолання.

Слід зазначити, що художня інтелігенція традиційно з повагою відносились до філософії, адже в її просторі-часі вона являє собою не просто невід'ємний елемент соціально-гуманітарної підготовки фахівців, а й виступає насамперед основою формування їх наукового світогляду. Тому ми розглядаємо її як ключ до розуміння глибинної сутності складних соціальних явищ. Адже вона є надійним фундаментом формування та використання її методологічних принципів для успішного пізнання та розбудови багатоякісної дійсності. Тому фахівці вищого гатунку в галузі мистецтва намагаються прогнозувати можливі результати своїх дій і беруть на себе відповідальність за їх наслідки. Ми зобов'язані готувати фахівців, які мусять вміти, за допомогою художньо образних засобів, переконувати людей у необхідності й доцільності прийняття обраних ними рішень та мобілізувати людей до соціально мотивованої творчої життєдіяльності. Тобто, художньо-гуманітарна еліта повинна, в якості лідера духовно-естетичних і моральнісних цінностей, займати, більш активно, притаманне їй,

за покликом серця і душі, чільне місце в системному розвитку національно-культурного соціуму

Таким чином, приходимо аподиктичного висновку про те, що мистецтво, виражаючи соціокультурні інтереси народу, одночасно мусить бути ефективним, дієвим моральнісно-естетичним засобом виховання людей, особливо студентської молоді. Згідно нашої думки, гуманістичний за своєю сутністю та змістом живопис у період трансформації соціуму може зробити набагато більше для розбудови нового суспільства на демократичних засадах, ніж це спроможні зробити сотні політичних абстрактних декларацій, мітингів і революцій. Отже, за активної участі педагогів і їх учнів та послідовників, полум'яних представників художньо патріотичної еліти, суспільство може врешті-решт відродити свою духовну самодостатність з одного боку, а з іншого, - мобілізувати величезний народний потенціал і вивести країну на шлях досягнення сучасних стандартів якості життя високорозвинутих країн. Ми, український народ, цього варті!